

feminaL

Lluïsa Vidal. Va pintar com un home, va desaparèixer com una dona

Marcy Rudo
 Editora i escriptora. Autora de *Lluïsa Vidal, filla del modernisme*.
 mruo@telefonica.net

Malgrat que la societat espanyola vuitcentista limitava els avenços femenins de qualsevol mena, Lluïsa Vidal i Puig (Barcelona, 1876–1918) va assolir l'èxit professional gràcies a la perseverança, a una situació familiar favorable i a un ambient cultural modernista que oferien unes circumstàncies excepcionals per a una artista jove, ambiciosa i plena de talent. En el llibre *El arte modernista catalán* (1951), el crític d'art A. Cirici i Pellicer destacava aquestes circumstàncies excepcionals: "En l'ambient de la Barcelona del tombant de segle, Lluïsa Vidal va representar

per a la seva època vibrant el rol del mirall femení que Berthe Morisot va representar a París, i fou una excepció a l'absència de pintura femenina en un temps en què l'art s'associava al concepte de la bohèmia i era, per tant, incompatible amb el caràcter de les dones d'aquest país."

El pare de la pintora, Francesc Vidal i Jevelli (Barcelona, 1848–1914), fou decorador i moblista de luxe i gran promotor del Modernisme català. L'aristocràcia, la burgesia i els protagonistes de l'àmbit cultural i polític del moment constituïen la seva clientela. Les dones no tenien accés a l'educació formal més enllà de la preparació per al seu rol domèstic tradicional (el 80% de les dones eren aleshores analfabetes), però tots

Lluïsa Vidal in her studio, 1917 / Lluïsa Vidal al seu taller, el 1917

HERSTORY

Lluïsa Vidal. Painted Like a Man, Disappeared Like a Woman

Marcy Rudo
 Editor and writer. Author of *Lluïsa Vidal, filla del modernisme*.
 mruo@telefonica.net

Although 19th-century Spanish society circumscribed female advancement of any kind, Lluïsa Vidal i Puig (Barcelona, 1876–1918) achieved a successful professional career through perseverance, an empowering family situation and a Modernista cultural atmosphere that provided exceptional circumstances for a talented, ambitious young artist. This situation was emphasized by art critic A. Cirici i Pellicer in his book, *El arte modernista catalán* (1951): "In the climate of turn-of-the-century Barcelona, Lluïsa Vidal represented the role of feminine mirror for her vibrant epoch that Berthe Morisot represented in Paris, and she was an exception to the absence of female painting at a time when art was associated with the concept of bohemia and therefore incompatible with the character of the women of this country."

The painter's father, Francesc Vidal i Jevelli (Barcelona, 1848–1914), was a luxury decorator and furniture maker, and promoter of Catalan Modernisme, whose clients were the aristocracy, middle class and cultural and political protagonists of the day. Formal education was unavailable to women beyond preparation for traditional domestic roles (at the time, 80% of Spanish women were illiterate), yet all Vidal's children (nine daughters and two sons—Lluïsa was the second born) were exceptionally well educated: their music teachers were Enric Granados, Isaac Albéniz and Pau Casals, for example. Thus, with an advanced vision, Francesc Vidal prepared his children's professional artistic formation.

Lluïsa Vidal received art lessons at her father's workshop from engraver Enric Gómez and artist Joan González (older brother of the sculptor Juli González), and also studied with Arcadi Mas i Fontdevila. She began exhibiting in 1898 but completed her artistic training in Paris in 1901–1902, with Jean-Paul Laurens at the Julian Academy and under Georges Picard and Eugène Carrière at the Humbert Academy. Vidal is the only known female Spanish painter of this period to have studied in Paris. She came into contact with the incipient European feminist movement through her friendship with the editors of *La Fronde* and would become an activist upon her return to Barcelona.

From 1903, Vidal participated nearly every year in official expositions, where her work received awards, and group and individual shows to critical acclaim. The most respected art critics recognised and praised the artist from the start of her career, but always qualifying her talent as so great that she painted like a

The painter Ricard Canals, c.1907-1908. Oil on canvas
 El pintor Ricard Canals, ca. 1907-1918. Oli sobre tela

Untitled (called "Artist's Studio in Paris"), c.1901-02. Oil on canvas
 Sense títol (anomenat "El taller de pintura de París"), ca. 1901-1902. Oli sobre tela

© Col·lecció Masó / Rector Ricó

Marcel de Montoliu i Vidal, *the painter's nephew*, 1906. Oil on canvas
Marcel de Montoliu i Vidal, *nebot de la pintora*, 1906. Oli sobre tela

els fills de Vidal (nou filles i dos fills, dels quals Lluïsa era la segona) van rebre una educació excepcional: els seus professors de música foren, per exemple, Enric Granados, Isaac Albéniz i Pau Casals. Així doncs, amb una mirada avançada al seu temps, Francesc Vidal va procurar als seus fills i filles una formació artística professional.

Lluïsa Vidal va rebre lliçons d'art als tallers del seu pare del xiògraf Enric Gómez i de l'artista Joan González (germà gran de l'escultor Juli González), a més d'estudiar amb Arcadi Mas i Fontdevila. Si bé el 1898 ja va començar a exposar, va completar la seva formació artística a París els anys 1901–1902, amb Jean-Paul Laurens a l'Acadèmia Julian i amb Georges Picard i Eugène Carrière a l'Acadèmia Humbert. Vidal és l'única pintora espanyola de l'època que se sàpiga que va estudiar a París. Allà va entrar en contacte amb l'incipient moviment feminista europeu a través de la seva amistat amb les editores de *La Fronde*, i en seria una activista en tornar a Barcelona.

A partir de 1903 Vidal va participar gairebé cada any en exposicions oficials, on la seva obra fou premiada, a més d'exposicions col·lectives i individuals, aplaudides per la crítica. Els crítics d'art més respectats van reconèixer i lloar l'artista des de l'inici de la seva carrera; així sí, sempre assenyalant

© Frederic Vidal / Rector Ricó

Untitled (called "Woman Peeling an Orange"), c1911–1914. Oil on canvas

Sense títol (anomenat "Dona pelant la taronja"), ca. 1911–1914. Oli sobre tela

© Col·lecció Ferreries/Arxiu

First Communion c1909–1918. Oil on cardboard
La primera comunió, ca. 1909–1918. Oli sobre cartró

que tenia tant de talent que pintava com un home. Algunes observacions típiques sobre la pintora són les que va escriure Raimon Casellas a *La Vanguardia* el 1898: "Lluïsa Vidal –i l'anomenem així, *tout court*, perquè la considerem un veritable artista, l'únic del seu sexe que ens ha sortit fins ara [...] el retrat tan aïros i simple de factura, tan suggeridor pel caràcter i l'expressió, que ja el voldrien moltíssims pintors retratistes de l'altre sexe." O dos anys més tard a *La Veu de Catalunya*: "L'amplitud de la pinzellada, la llibertat del procediment i la fermesa del dibuix, que són condicions característiques del seu talent viril."

Les especialitats de Vidal eren els retrats i les escenes íntimes de gènere, així com els paisatges i les festes populars. Dels quadres de paisatges pintats a l'aire lliure, el crític Ciriac Pellicer comentava: "Va estudiar amb amor els matisos de la llum, que va mantenir, seguint la lliçó de Monet, en la claredat més neta, sense deixar de permetre als seus pinzells les minúcies acarònants de Renoir." Fou una retratista molt sol·licitada i premiada, d'una enorme sensibilitat. La família Güell, les escriptores Carme Karr, Victor Català (pseudònim Caterina Albert), Dolors Monserdà, l'actriu Margarida Xirgu, el pintor Ricard Canals i l'escultor Manuel Fuxà foren objecte dels seus retrats, així com també moltes criatures i la burgesia emergent.

man. Typical observations about the painter were those of Raimon Casellas, writing in *La Vanguardia* in 1898: "Lluïsa Vidal – and we name her thus, *tout court*, because we consider her a true artist, the only one of her sex we have had up until now [...] a portrait of such elegance and simplicity, so evocative of character and expression that many portraitists of the opposite sex would gladly take credit for it." Or two years later, in *La Veu de Catalunya*: "the fullness of the brushstroke, the ease of method and firmness of drawing are characteristic traits of her virile talent."

Vidal's specialities were portraiture and intimate genre scenes, as well as landscape and popular celebrations. Of her outdoor paintings, critic Ciriac Pellicer commented: "Following Monet's lesson, she lovingly studied the subtleties of light, which she sustained in limpid clarity, while also allowing her brushes the caressing detail of Renoir." She was a sought after, award-winning portrait painter with a soulful sensibility. The Güell family, writers Carme Karr, Victor Català (pseudonym of Caterina Albert), Dolors Monserdà, the actress Margarida Xirgu, the painter Ricard Canals and the sculptor Manuel Fuxà were among her subjects, as well as many children and the rising middle class.

A principal theme in her work is women's daily life, genre scenes, which offer a unique glimpse into the limited environs that informed female experience. Critic J. F. Ràfols observed: "Some ardent moments ... marked by sensitive humanity that, within modern Catalan painting, places her as the best painter ... of genre

© Museu Nacional d'Art de Catalunya

Marta Vidal, *the painter's sister*, c1911. Oil on canvas
Marta Vidal, *germana de la pintora*, ca. 1911. Oli sobre tela

© Museu Nacional d'Art de Catalunya

The Housewives, 1905. Oil on canvas
Les mestresses de casa, 1905. Oli sobre tela

scenes ... where one can see the emotion with which she handled her brushes." Moreover, the painter's familiarity with both the private feminine world and the exterior masculine world that she knew as a professional artist enabled her to interpret a complex plastic fusion of these experiences. The genre paintings show spaces illuminated *outside* of the day-to-day scenes – the light for women, as it were, trying to get in under the door.

Between 1907 and 1915, Vidal worked for the women's magazine *Femina*, edited by Carme Karr, illustrating the monthly short story. She also illustrated several books and reproductions of her artwork appeared in magazines and newspapers. From 1908, Vidal gave private classes in painting and drawing and opened her own art academy in Isidre Nonell's former studio in 1911.

Un dels temes principals de la seva obra és la vida quotidiana de les dones, les escenes de gènere, i ofereix una mirada única sobre els entorns limitats que conformaven l'experiència femenina. El crític J. F. Ràfols observava: "Alguns moments ardents... marcats per una humanitat sensible que, dins la pintura catalana moderna, la situa com la millor pintora... d'escenes de gènere... on es pot veure l'emoció amb què prenien els pinzells." A més, la familiaritat tant amb el món femení íntim com amb el món masculí públic, que coneixia com a artista professional, li permetien interpretar una fusió plàstica complexa d'aquestes experiències. Els quadres de gènere mostren espais il·luminats fora de les escenes quotidianes —la llum per a les dones, per dir-ho així, que intenta colar-se per sota la porta.

Entre 1907 i 1915, Lluïsa Vidal va treballar a la revista per a dones *FeminaL*, editada per Carme Karr, il·lustrant el relat mensual. També va il·lustrar diversos llibres i en revistes i diaris varen aparèixer reproduccions de les seves obres. A partir de 1908 va donar classes particulars de pintura i dibuix i el 1911 va obrir una acadèmia d'art en el que havia estat l'estudi d'Isidre Nonell.

Lluïsa Vidal va esdevenir una figura respectada i va produir una obra extensa i de gran ressò que va aconseguir despertar l'interès del públic. Després de més de vint prolífics anys en exposicions, premis, ressenyes elogioses, si bé sempre matisades, reconeixement internacional i participació activa en esdeveniments contemporanis, especialment aquells que promovien la causa del progrés femení, Lluïsa Vidal, artista professional i l'única dona espanyola de l'època que se sàpiga que es va poder guanyar la vida amb l'art, va morir el 16 d'octubre de 1918, a l'edat de quaranta-dos anys, víctima de l'epidèmia de grip.

Malgrat la seva lluita per fer-se un lloc dins el món artístic masculí, poc després de la seva mort prematura, la producció artística de Lluïsa Vidal va caure en l'oblit (de fet, molta de la seva obra encara ara es fa passar per obra de Ramon Casas). La seva mirada femenina i professional sense precedents fou eliminada d'aquell període de la història de l'art en què havia jugat un paper tan important i singular. És hora que a l'artista li sigui restituit el lloc que li correspon al costat dels seus coetanis. [V](#)

The Warriors, 1908-1909. Charcoal and pastel on paper
Les guerreres, 1908-1909. Carbó i pastel sobre paper

Untitled (called "Maid with Three Children on the Balcony"),
c.1897-1902. Charcoal and pastel on paper

Sense títol (anomenat "La minyona amb tres nens al balcó"), ca.1897-1902.
Carbó i pastel sobre paper

Self-portrait, c.1899. Oil on wood
Autoretrat, ca. 1899. Oli sobre fusta

The Girl with the Black Kitten, 1903. Oil on canvas
La nena del gatet negre, 1903. Oli sobre tela

Lluïsa Vidal became a well-respected figure and produced an extensive, resonant body of work that awakened the public's interest. After more than 20 prolific years of exhibitions, awards, glowing (albeit qualifying) reviews, international recognition and active participation in contemporary events, especially those that furthered the cause of women's progress, Lluïsa Vidal, a professional artist and the only known woman in Spain at the time to earn a living through her art, died in the 1918 flu epidemic at the age of 42, on 16 October.

Despite her struggle to establish a place for herself within the masculine art world, after her death Lluïsa Vidal's artistic production soon fell into oblivion (in fact, many of her paintings are still passed off as work by Ramon Casas). This unprecedented female and professional point of view was effectively eliminated from the period of art history in which she had played such an important and singular role. The time is overdue to restore the artist's rightful place alongside her contemporaries. [V](#)

View of Sota Sa Pujola (Blanes, Costa Brava), c.1902-1908. Oil on canvas
Racó de Sota Sa Pujola (Blanes, Costa Brava), ca. 1902-1908. Oli sobre tela

The Writer Carme Karr, c.1909. Sanguina and gouache on paper
L'escriptora Carme Karr, ca. 1909. Sanguina i guaix sobre paper